

Crna Gora

Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta

Adresa: Vaka Đurovića b.b.
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 410 100
fax: +382 20 410 101
www.mps.gov.me

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI

O NACRTU STRATEGIJE ZA DIGITALIZACIJU OBRAZOVNOG SISTEMA ZA PERIOD 2022-2027. GODINE

Vrijeme trajanja javne rasprave: 20 dana (12. oktobra - 01. novembra 2021. godine)

Način sprovođenja javne rasprave: Dostavljanje komentara, primjedbi, prijedloga i sugestija u pisanom ili elektronskom obliku. Takođe, u okviru Javne rasprave 20. oktobra 2021. godine u 12 sati održan je okrugli sto u sali Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta Ul. Vaka Đurovića b.b. 81000 Podgorica.

Ovlašćeni predstavnici Ministarstva koji su učestvovali u javnoj raspravi:

- **Marina Matijević**, načelnica Odjeljenja za informaciono-komunikacione tehnologije, statistiku i digitalizaciju;
- **Jelena Konatar**, samostalna savjetnica I u Odjeljenju za informaciono-komunikacione tehnologije, statistiku i digitalizaciju;
- **Ivana Mrvaljević**, samostalna savjetnica I u Odjeljenju za informaciono-komunikacione tehnologije, statistiku i digitalizaciju;

Podaci o broju i strukturi učesnika u javnoj raspravi: U okviru javne rasprave održan je okrugli sto povodom Nacrta strategije, kojem je prisustvovalo 15 predstavnika ključnih partnera i zainteresovanih strana. U periodu javne rasprave pristigli su komentari, primjedbe, predlozi i sugestije u elektronskom obliku od strane Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori. Komentari, primjedbe, predlozi i sugestije u elektronskom obliku od strane Nacionalnog tima ICEDA, nijesu razmatrani jer su dostavljeni nakon roka predviđenog za javnu raspravu.

Rezime dostavljenih komentara, primjedbi, predloga i sugestija sa navedenim razlozima njihovog prihvatanja odnosno neprihvatanja:

U okviru javne rasprave održan je okrugli sto povodom Nacrta strategije, kojem je prisustvovalo 15 predstavnika ključnih partnera i zainteresovanih strana. Prisutni su imali mogućnost da daju primjedbe, prijedloge i sugestije u cilju unapređenja teksta Nacrta Strategije. Slijede komentari i sugestije koji su bili predmet razmatranja na Okruglom stolu:

1. **G-din Mladen Perazić, Privredna komora Crne Gore**, predložio je rješenja poput: dodavanja predstavnika Privredne komore Crne Gore kao člana Komisije za evaluaciju; naziv Ministarstvo prosvjete, nauke kulture i sporta zamijeniti sa „organ nadležan za oblast prosvjete“; napraviti bazu svih organizatora obrazovanja odraslih u Crnoj Gori, ne samo licenciranih kako je bio slučaj do sada; promijeniti naziv strategije u „Strategija za digitalizaciju i digitalnu transformaciju obrazovnog sistema“.

Odgovor: Prijedlozi su djelimično prihvaćeni. Naime, naziv Strategije nije moguće mijenjati jer je definisana Programom rada Vlade. Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta jedino ima ingerencije nad licenciranim organizatorima obrazovanja odraslih.

Elektronskim putem svoje komentare, primjedbe, prijedloge i sugestije dostavila je Kancelarija UNICEF-a u Crnoj Gori, i to:

1. U uvodu navesti uticaj pandemije na zatvaranje vaspitno-obrazovnih ustanova, objasniti metodologiju za izradu strategije i navesti članove radne grupe. Uticaj pandemije i zatvaranja škola su ukazale na prijeku potrebu, koja je postojala i ranije ali je COVID-19 kriza dodatno produbila, za digitalizaciju sistema koja će ga učiniti otpornijim na buduće krize, a time i stvoriti osnovu za uspostavljanje kvalitetnog sistema za učenje na daljinu u redovnim i vanrednim okolnostima (kao osnova može poslužiti Analiza obrazovnog sektora). Navesti da je formirana Radna grupa i navesti imena članova i članice radne grupe kao i uz čiju podršku je radna grupa radila. Takođe, ukoliko dokument to dozvoljava, potrebno je pomenuti i donatora koji je omogućio izradu Analize stanja i Strategije.

Odgovor: Prijedlog je prihvaćen.

2. U uvodnom dijelu gdje se navodi što se strategijom želi u tački 2 dodati: i doprinijeti kvalitetu i inkluzivnosti obrazovanje, takođe, mišljenja smo da i tačku 3 treba dopuniti: koje su im potrebne za dalje učenje/proces cjeloživotnog učenja, tržište rada i funkcionisanje u društvu i ekonomiji zasnovanom na znanju i inovacijama.

Odgovor: Prijedlog je prihvaćen.

3. Dio Analize stanja koja se odnosi infrastrukturu, trebalo bi dopuniti sa dodatnim informacijama o odnosu učenik: broj računara. To može poslužiti kao dobra polazna osnova za napredak, a moguće je koristiti podatke iz PISA 2018 Izvještaja.

Odgovor: Prijedlog je prihvaćen.

4. U dijelu SWOT analiza koji se tiče slabosti mišljenja smo da treba dodati jos nalaza iz SELFI istrazivanja. Na primjer, činjenica da određeni broj djece nema pristup digitalnim alatima, kao i nedovoljne kompetencije roditelja i staratelja da pruže podršku djeci kod kuće.

Odgovor: Prijedlog je prihvaćen.

5. U dijelu SWOT analiza koji se tiče mogućnosti predlažemo da se doda unapređenje kvaliteta i inkluzivnosti nastave i učenja, da se pomene razvoj politika i regulative u vezi sa digitalizacijom obrazovanja i digitalnim obrazovanjem.

Odgovor: Prijedlog je prihvaćen.

6. U dijelu SWOT analiza koji se tiče prijetnji predlažemo da se pomene digitalni jaz i prijetnja da ga digitalizacija obrazovanja poveća.

Odgovor: Prijedlog je prihvaćen.

7. U dijelu Analiza – drvo problema u okviru prvog i trećeg problema dodati dvije stvari: prva digitalni jaz između djece i mladih pogođenih siromaštvom koji nemaju pristup digitalnim

tehnologijama i njihovih vršnjaka. Druga stvar, nekorišćenje potencijala digitalnih tehnologija za unapređenje kvaliteta nastave i prilagođavanje nastave potrebama svakog djeteta, a posebno potencijala koji digitalne tehnologije imaju u nastavi i radu sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama.

Odgovor: Prijedlog je djelimično prihvaćen. Prvo drvo problema odnosi se na unapređenje Informacionog sistema obrazovanja, pa se navedena preporuka ne može primijeniti.

8. U dijelu Analiza – drvo problema, u okviru trećeg problema navodi se da je nizak nivo digitalnih kompetencija učenika jedan od uzroka problema, a on je zapravo posljedica. U tom smislu, predlog je da se nizak nivo digitalnih kompetencija učenika navede kao jedna od posljedica Problema broj 3. Dodatno, predlog je da se kao jedan od uzroka pomene činjenica da nije usvojen Okvir digitalnih kompetencija učenika, kao dokument na osnovu kojeg bi trebalo integrisati razvoj digitalnih vještina kako u predmetu informatika, tako i u ostalim predmetima.

Odgovor: Prijedlog se odbija. Nacionalni savjet za obrazovanje (treći saziv) je na XIV sjednici održanoj 15. juna 2020. godine dao pozitivno mišljenje na dokument Okvir digitalnih kompetencija učenika. Takođe, drvo problema je postavljeno tako da se strateškim ciljem 3 „Razvoj i unapređenje digitalnih vještina i kompetencija“ rješava postojeći problem „Nizak nivo digitalnih vještina i kompetencija učenika i nastavnika“.

9. U dijelu Ključne aktivnosti za sprovođenje operativnih ciljeva u dijelu 1.1 (Unapređenje pravne regulative) mislimo da treba precizirati kakve pravne regulative.

Odgovor: Prijedlog se odbija. Naime, veći dio pravne regulative je naveden u Akcionom planu za 2022-2023. godinu. U ovom trenutku nije moguće unaprijed definisati koje pravne regulative je potrebno donositi i mijenjati jer razvojem informacionog sistema odnosno implementacijom Strategije može doći do novih potreba.

10. U dijelu Ključne aktivnosti za sprovođenje operativnih ciljeva u dijelu 2.1 ukoliko je ključna aktivnost u okviru cilja uspostavljanje Komisije za digitalizaciju obrazovnog sistema, onda treba preformulisati definiciju cilja. Naime, onda ne govorimo o sistemu za planiranje i razvoj, već o mehanizmu za praćenje i osiguranje kvalitetne implementacije strategije. Sistem za planiranje i razvoj mora obuhvatiti Odjeljenje za IKT, analizu i statistiku, kao i ostale centralne obrazovne institucije. Takođe, pošto je riječ o planiranju i razvoju, ovdje su izvanredno upotrebljivi nalazi iz Analize obrazovnog sektora koji upravo govore o tome da na nivou sistema ne postoje dovoljni kapaciteti za planiranje i praćenje reformi. Komisija je sigurno neophodan mehanizam za praćenje same strategije, ali kapaciteti moraju biti unaprijeđeni unutar sistema i to podrazumijeva i HR (ljudski resursi) strukturu i obuku ljudi i kreiranje mehanizama za efikasnu saradnju. Predlažemo da se ovaj dio svakako dopuni tim nalazima i preporukama.

Odgovor: Prijedlog je prihvaćen.

11. U dijelu Ključne aktivnosti, u okviru Operativnog cilja 2.1. Uspostavljanje sistema za planiranje i razvoj, obrazlaže se potreba za revizijom i unapređenjem predmeta

Informatika. Mišljenja smo da se ovaj predlog, koji je veoma relevantan, ne uklapa smisleno u Operativni cilj 2.1. Predlog je da se izdvoji kao poseban operativni cilj, uz primjedbu da je potrebno izvršiti reviziju ne samo predmetnog programa informatika, već i ostalih predmetnih programa u koje je potrebno integrisati razvoj digitalnih kompetencija.

Odgovor: Prijedlog se odbija. Akcionim planom za 2022-2023. godinu predviđena je Izmjena nastavnog plana za osnovnu školu u cilju unapređenja digitalnih kompetencija učenika (što povlači za sobom reviziju/izmjenu svih predmetnih programa), Izmjena nastavnog plana za srednje opšte obrazovanje (gimnaziju) u cilju unapređenja digitalnih kompetencija učenika, Izrada predmetnog programa Informatika za osnovnu školu i Unapređenje postojećih predmetnih programa iz oblasti IKT-a za srednju školu.

12. U dijelu Ključne aktivnosti, u okviru Operativnog cilja 2.4 koji se odnosi na razvoj digitalnih obrazovnih sadržaja, smatramo da bi bilo važno pomenuti potrebu da relevantne institucije definišu prioritetne oblasti za razvoj digitalnih sadržaja u periodu koji obuhvata Strategija u odnosu na nivoe obrazovanja, od predškolskog do srednjeg obrazovanja. Takođe, potrebno je pomenuti potrebu da se obezbijedi primjena digitalnih sadržaja i da je tu uloga nastavnika nezamjenljiva, te da je stoga potrebno razviti i pružiti neophodne obuke, uspostaviti sistem podrške nastavnicima, kao i unaprijediti sistem osiguranja kvaliteta koji sprovodi Zavod za školstvo.

Odgovor: Prijedlog je prihvaćen.

13. U dijelu Ključne aktivnosti za sprovođenje operativnih ciljeva u dijelu 2.5 predlažemo da se ovdje pomene jedna od preporuka Analize obrazovnog sektora, a to je potreba za uspostavljanjem digitalne platforme za nastavu i učenje. Ovakva platforma bi doprinijela kvalitetu i inkluzivnosti obrazovnog sistema, ali i njegovoj otpornosti u periodima krize kao što je tekuća pandemija koja je dovela do dugog zatvaranja škola. Uspostavljanje platforme i razvoj digitalnih sadržaja čine osnovne segmente za kreiranje kvalitetnog sistema učenja i rada na daljinu, koji mogu koristiti nastavnici i učenici u svakodnevnom radu, ali i u situacijama koje to zahtijevaju.

Odgovor: Prijedlog je prihvaćen.

14. U dijelu Ključne aktivnosti za sprovođenje operativnih ciljeva u dijelu 3.2 mislimo da je jako važno ovo bolje obrazložiti. Primjena Okvira digitalnih kompetencija podrazumijeva razvoj ovih vještina u okviru za to predviđenih predmeta, ali još važnije nastavu i učenje uz upotrebu digitalnih tehnologija. Kampovi i klubovi su dodatna, ekstra-kurikularna aktivnost koja je samo po sebi jako važna, ali nikako ne treba da bude pomenuta, kao što je ovdje, kao ključna. Obuhvat djece kampovima i klubovima je jako mali i u njima budu djeca koja su već motivisana i zainteresovana. Digitalne kompetencije razvijamo kroz obrazovni sistem i kroz sve predmete upravo da bi sva djeca bila obuhvaćena, i romska, i djeca sa smetnjama, i djeca iz ruralnih sredina i baš sva. Primjena ovog Okvira zahtijeva poseban set aktivnosti koje se ovdje mogu samo taksativno pobrojati i predlažem da to uradimo. Takođe, u ovom dijelu, ili u strateškom cilju 2, to treba razmotriti, fali važna i krupna oblast, a to je osiguranje kvaliteta nastave i učenja uz upotrebu digitalnih

tehnologija u školama. Na koji način će Zavod za školstvo da prati kvalitet nastave, šta treba izmijeniti u tom sistemu, koje obuke treba da prođu nadzornici, itd.

Odgovor: Prijedlog je prihvaćen.

15. U operativnom cilju 3.3, koji se odnosi na unapređenje bezbjednog korišćenja tehnologije, predlažemo da bi bilo bitno predvidjeti međusektorsku saradnju.

Odgovor: Prijedlog je prihvaćen.

16. U dijelu Povezanost sa nacionalnim i evropskim strateškim dokumentima, navesti povezanost sa EU digitalnom strategijom i EU Ekonomski i investicioni plan za Zapadni Balkan.

Odgovor: Prijedlog je prihvaćen.

17. U dijelu Operativni ciljevi 2022-2027 i Akcioni plan 2022-2024 generalna sugestija je da u određenim oblastima treba biti precizniji u određenju indikatora i formulacijama, kako bi se adekvatno pratio napredak. Takođe, dodatno razmotiri da li sve predložene aktivnosti pripadaju Operativnim ciljevima koje predstavljaju. Prema trenutno predstavljenom Akcionom planu, postoji mogućnost da UNICEF predloži realizaciju određenih aktivnosti.

Odgovor: Prijedlog je prihvaćen.

18. Generalni utisak je da je donošenje Strategije za digitalizaciju obrazovnog sistema 2022-2027 pravovremeno, te da je predstavljeni nacrt kvalitetan. Pored gore navedenih sugestija, predlažemo da se razmotri mogućnost unapređivanja nacrta Strategije tako da ima veći fokus na krajnjeg korisnika (učenik, dijete, nastavnik), posebno na one koji pripadaju ranjivim kategorijama, te predškolskom vaspitanju i obrazovanju.

Odgovor: Prijedlog se odbija. Naime, kompletan fokus Nacrta strategije je usmjeren na učenike, zaposlene u vaspitno-obrazovnim ustanovama i roditelje kao ciljnu grupu.

Podgorica, 4. novembar 2021. godine

Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta

Odjeljenje za informacione i komunikacione tehnologije, statistiku i digitalizaciju

DRŽAVNA SEKRETARKA

Milica Kadović
MILICA KADOVIĆ